

Motion

1983/84:2612

Bertil Fiskesjö

Forskning (prop. 1983/84:107)

Massmedier och masskommunikation spelar en allt större roll för enskilda människor och för samhället som helhet. Ett mått på detta är att svenskar enligt gjorda undersökningar ägnar i genomsnitt 5 timmar och 15 minuter per dygn åt olika massmedier.

Vad som kan förutses är en stark expansion av möjligheterna till sändning, distribution och mottagning på masskommunikationsområdet. Inte minst kommer med ny teknik ett ökat massmedieutbud över gränserna.

Den utveckling som skett och som kan förutses ställer ökade krav på kunskaper om massmedierna i samhället. Detta förutsätter en omfattande och kvalificerad forskning på området. I en tid med knappa ekonomiska resurser är det särskilt viktigt att tillgängliga medel används på ett sådant sätt att befintlig kapacitet kan utnyttjas på bästa sätt, att redan framgångsrika projekt kan fullföljas och drivas vidare och att forskningen ges en mer långsiktig stabilitet vad gäller organisatorisk utbyggnad.

Den svenska massmedieforskningen har utretts sedan 1960-talet. Sedan några år har riksdagen anvisat särskilda medel för massmedieforskningen över anslaget till samhällsvetenskaplig fakultet. Pengarna har av UHÄ fördelats på de olika universitetsorterna. De har sedan använts framför allt som stöd för seminarieverksamhet, i syfte att bygga upp kompetensen inom forskningsområdet. Satsningen har gett bäst resultat i Göteborg, Stockholm och Lund.

Vid Göteborgs universitet har organisationen getts ökad stadga genom att en professur i massmedieforskning inrättades budgetåret 1980/81. Den finansierades bl. a. genom medel från det särskilda anslaget till massmedieforskning. I Stockholm finns en av forskningsrådets forskartjänster placerad vid Centrum för masskommunikationsforskning. I Lund har fakulteten och universitetet i flera år med hög prioritet föreslagit en professur i sociologi med inriktning mot massmedieforskning. UHÄ föreslog i sin petita att tjänsten skulle inrättas från budgetåret 1984/85.

I petitan föreslog UHÄ också att de särskilda medlen skulle tilldelas direkt till fakulteterna. I årets forskningspolitiska proposition har detta skett, dock så att medlen delats lika mellan orterna (förutom de särskilda medel som går till informationscentralen Nordicom i Göteborg).

Föreningen Svenska massmedieforskare har i en skrivelse (1983-12-06) till regeringen påpekat att Göteborg, Stockholm och Lund utan tvivel visat högst aktivitet vad gäller antalet seminarier och disputationer. I UHÄ:s

fördelning av medel har på senare år Lund också fått en större andel än övriga orter.

Vid seminariet för kommunikationssociologi i Lund har under de senaste åren producerats ett tiotal doktorsavhandlingar, varav flera av hög internationell klass (omvittnad av opponenter från Oslo, Amsterdam, London etc.) F. n. pågår ett antal forskningsprojekt rörande bl. a effekter av den nya informationsteknologin på främst barn och ungdom men även representativa urval av vuxna (video, satellit- och kabel-TV-försök etc). Projekten stöds av bl. a. HSFR, RJ och SÖ. Det är uppenbart att en satsning av denna storleksordning i längden inte kan fortgå utan den stadga som en någorlunda fast tjänst erbjuder.

I ett läge där man skall permanenta verksamheten genom att föra över pengarna till fakultetsanslagen är det angeläget att pengarna används på bästa möjliga sätt. Principerna i forskningspropositionen betonar att man lokalt bör avgöra hur pengarna används.

I Lund har fakultet, universitet och regionstyrelse betraktat det som angeläget att ge området det stöd som en professorstjänst kan innebära. De medel som enligt forskningspropositionen anvisas genom en jämn fördelning över universitetsorterna är emellertid alltför små för att möjliggöra inrättandet av en extra professur.

En koncentration av satsningen skulle möjliggöra detta. En tilldelning till Lund ungefär motsvarande tidigare år, dvs. 110 000 kr., skulle ge tillräckliga resurser för att möjliggöra att man med tillskott av lokala medel inrättar en extra professur. Därmed skulle universiteten i Göteborg, Lund och Stockholm vara väl rustade att bedriva den forskning som med tanke på den kommande genomgripande förändringen av de svenska massmedierna framstår som alltmer oundgänglig. En första etapp av den sedan länge planerade utbyggnaden av massmedieforskningen skulle vara i hamn.

Förslaget innebär således en omfördelning av i propositionen anvisade medel så att en extra professur i massmedieforskning kan inrättas i Lund. Det är ett önskemål som i enlighet med vad som anförts ovan getts hög prioritet av universitetet, UHÄ och inom massmedieområdet verksamma forskare.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställer jag att riksdagen beslutar om en fördelning av resurserna för massmedieforskning i enlighet med vad som angetts i motionen.

Stockholm den 20 mars 1984

Bertil Fiskesjö (c)